

Asia: VN/12457/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta Yhteiskunnan turvallisuusstrategiaksi 2024 (YTS2024)

Luku 1. Johdanto

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 2. Yhteiskunnan elintärkeät toiminnot

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 3. Yhteiskunnan elintärkeisiin toimintoihin kohdistuvat uhkat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 4. Yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen turvaaminen

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 5. Kokonaisturvallisuuden toimijat

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

Luku 6. Kokonaisturvallisuuden tulevaisuus

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse alaluku tai sivunumero.

-

OSA 2: Strategiset tehtävät

Kirjoita yksilöity palautteesi tähän. Merkitse strategisen tehtävän numero ja nimi sekä nimeä osio (Päämäärä ja tavoitteet; Toiminta-ajatus; Toimijat).

Ehdotettu lisäys tekstiin: Kohta 23 (Ympäristövahinkojen torjunta ja ennaltaehkäisy)

s. 89 Maa-alueiden öljy- ja kemikaalionnettomuuksien syntymistä ennaltaehkäistään tehokkaalla riskienhallinnalla sekä kuljetusketjun aikana että laitoksissa. Toimijoille asetetaan lupamääräyksiä, joiden toteutumista tarkastetaan ja valvotaan määräajoin. Lisäksi tarkastuksilla valvotaan, että yritykset noudattavat voimassa olevaa lainsäädäntöä. Vaarallisia kemikaaleja varastoivat ja käyttävät laitokset sekä satamat hankkivat kalustoa onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja rajoittamiseksi ja laativat suunnitelman torjuntajärjestelyistä. Suunnitelman toimivuutta harjoitellaan.

Kommentti: 24. (Biologisiin uhkiin varautuminen)

Tukes luvittaa biosidivalmisteita, kuten esimerkiksi desinfiointiaineita, jyrsijä- ja hyönteismyrkkyjä. Biosidivalmisteiden tarve saattaa kasvaa hyvin nopeasti epidemia- tai pandemiatilanteessa (esim. käsidesien tarve COVID-pandemian aikana). Lisäksi Tukes valvoo osaltaan henkilönsuojaimia, kuten kasvomaskeja., joiden tarve voi myös kasvaa epidemia- tai pandemiatilanteessa. Tukesin voi huomioida kohdassa toimijana.

Kommentti: Kohta 26 (Kemikaaliuhkiin varautuminen)

Viranomaisvalvonnalla on suuri merkitys kemikaaliturvallisuuden varmistamisessa. Olennaisempaa on kuitenkin se, että toiminnanharjoittaja toimii kemikaaliturvallisuutta koskevan lainsäädännön vaatimusten mukaisesti. Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia tuotantolaitoksen laitteistojen ja niihin liittyvien teknisten turvajärjestelyjen huollosta, kunnossapidosta ja tarkastuksista. Toiminnanharjoittajan tulee myös varmistaa turvallisuusjohtamisjärjestelmän ja pelastussuunnitelman toimivuutta säännöllisillä sisäisillä harjoituksilla, tarvittaessa yhteisharjoituksilla tehdasalueen muiden toiminnanharjoittajien sekä pelastuslaitoksen kanssa.

Luonnostekstiin viitaten Tukes toimii lupa- ja valvontaviranomaisena laajamittaisen vaarallisten kemikaalien varastoinnin ja käsittelyn osalta. Tukesin lupa- ja valvontaviranomaistoiminnassa valvotaan, että toiminnanharjoittajilla on turvallisuusjohtamisjärjestelmä ja sisäinen pelastussuunnitelma sekä niihin liittyvät vastuuhenkilöt, toimintaohjeet, menettelyt ja tekniset turvajärjestelyt, joiden avulla ehkäistään kohdissa 23 ja 26 tarkoitettuja onnettomuuksia ja varaudutaan niiden seurauksiin.

Kommentti: Kohta 31 (Energiahuollon turvaaminen)

Tukes luvittaa ja valvoo myös laajamittaisesti kemikaaleja käsitteleviä ja varastoivia energiahuoltolaitoksia. Tukes myös luvittaa tarkastuslaitokset, jotka vastaa painelaitesäädösten mukaisten lakisäätöiden määräaikaistarkastusten tekemisestä sekä kohteiden kunnonvalvonnasta. Tukesin voi huomioida kohdassa toimijana.

Kommentti ja ehdotettu lisäys: Kohta 38 (Jätehuollon turvaaminen)

Kommentti: Tukes luvittaa ja valvoo laajamittaisesti kemikaaleja käsitteleviä ja varastoivia jätehuolto- ja kierrätysyrityksiä. Jos häiriötilanteita koskevaa lainsäädäntöä uudistetaan, myös kemikaaliturvallisuusluvituksen tarvetta ja mahdollisia muutoksia tulee arvioida. Kemikaalijätteiden käsittelylaitokset voivat olla Tukesin lupa- ja valvontakohteita, mikäli kohteessa käsiteltävien ja varastoitavien jätekemikaalien määrä ja ominaisuudet sitä edellyttää. Tukesin voi huomioida kohdassa toimijana.

Ehdotettu lisäys: Tilanteessa jossa normaaleja raaka-aineita ei ole saatavilla, voi kasvaa tarve kierrätettyjen aineiden ja teollisuuden sivuvirtojen käyttämiseksi raaka-aineena sen sijaan, että ne luokiteltaisiin jätteiksi, kuten normaalioloissa tehdään.

Ehdotettu lisäys tekstiin ja kommentti: Kohta 41 (Vesihuollon turvaaminen)

Ehdotettu lisäys tekstiin: ELY-keskukset valvovat ympäristöluvanvaraisten jätevedenpuhdistamojen toimintaa ja kunnan ympäristönsuojeluviranomaiset valvovat kiinteistökohtaista jätevesien käsittelyä. Tukes luvittaa ja valvoo laajamittaisesti kemikaaleja käsitteleviä ja varastoivia jätevedenpuhdistamoita.

Kommentti: Tukesin voi huomioida kohdassa toimijana.

Kommentti: Kohta 45 (Elintarvike- ja päivittäistavara- ja huollon turvaaminen)

Tässä kohdassa mainitaan Tukes yhteistyötahona, mutta ei sanoiteta Tukesin tehtävää. Tukes luvittaa ja valvoo laajamittaisesti kemikaaleja käsitteleviä ja varastoivia elintarviketuotannon laitoksia (laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2015)). Lisäksi Tukes luvittaa kasvinsuojeluaineita (laki kasvinsuojeluaineista 1563/2011), joita käytetään suojelemaan kasveja ja kasvituotteita kasvintuhoojilta maa-, metsä- ja puutarhataloudessa. Ely-keskukset vastaavat kasvinsuojeluaineiden käytön valvonnasta.

Yleiset kommentit strategialuonnokseen.

Kirjoita yleiset havaintosi strategialuonnoksesta.

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) edistää tuotteiden, palveluiden ja teollisen toiminnan turvallisuutta ja luotettavuutta. Useilla Tukesin valvomilla ja luvittamilla toimialoilla on liittymäpintoja yhteiskunnan kriittiseen infrastruktuuriin ja huoltovarmuuteen. Lisäksi Tukesiin on sijoitettu markkinavalvonnan yhteyspiste Fipoint ja FINAS-akkreditointipalvelu. Tukes myös ylläpitää usean viranomaisen yhteistä KemiDigi-järjestelmää, joka on kemikaalitietoon keskittynyt verkkopalvelu.

1. Kokonaisturvallisuuden määritelmä strategialuonnoksessa on laaja ja hyvä. Yhteiskunnallisessa keskustelussa tulisi saada vahvemmin esiin, että toimintamalli pitää sisällään myös normaaliolojen

aikaisiin häiriötilanteisiin varautumisen, kuten kriittiseen infrastruktuuriin vaikuttaviin onnettomuuksiin varautumisen. Tukesin arvion mukaan yhteiskunnallisessa keskustelussa kokonaisturvallisuudella viitataan usein suppeammin vain poikkeusoloihin, erityisesti sotatilaan, varautumiseen. Tämä vaikuttaa myös siihen, mitkä viranomaistahot ymmärretään kokonaisturvallisuuden toimijoiksi. Asiaan voi osaltaan vaikuttaa mm. strategiasta viestittäessä.

2. Käytännön tasolla olisi hyvä miettiä, miten ja mistä saadaan nopeasti tarpeellisia materiaaleja, energiaa, tuotteita ja kemikaaleja huoltovarmuuskohteisiin (sairaalat, tuotantolaitokset jne.). Usein nämä edellyttävät lupaprosessia, jossa käsittelyajat ovat normaalisti kuukausia.

3. Yleisenä huomiona Tukesin lupa- ja valvontavelvoitteista: velvoitteita ei aseteta toimialan perusteella, vaan ne perustuvat teknistä turvallisuutta vaarantavien riskien tunnistamiseen ja hallintaan (esim. kemikaalien ominaisuudet ja määrä, paineesta aiheutuvat riskit tai sähköasennusten ja -laitteistojen riskien tunnistaminen ja hallinta).

Mäkinen Arttu
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto - Riskienhallintapäällikkö